

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/238/2021
Identifikačné číslo spisu: 5315202327
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5315202327.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Ing. O. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XXX/XX, G. D. O. právne zastúpeného JUDr. Marekom Belkom, LL.M, advokátom so sídlom F. Kráľa 1504, Čadca, IČO: 42 213 487, proti žalovaným: 1.) W. U. Z., t.č. na neznámom mieste, 2.) M. A. H., t.č. na neznámom mieste, 3.) V. H., t.č. na neznámom mieste, 4.) T. H., t.č. na neznámom mieste, 5.) M. H., t.č. na neznámom mieste, 6.) T. H., t.č. na neznámom mieste, 7.) N. C., rod. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XXX, 8.) T. H., t.č. na neznámom mieste, 9.) U. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. N. XX, T. republika, 10.) F. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom 8. mája XXX/X, A. N., 11.) V. H., t.č. na neznámom mieste, 12.) T. H., t.č. na neznámom mieste, 13a.) M. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX/X, C., T. republika, 13b.) W. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXX, A., T. republika, 13c.) Ing. L. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XXXX/X, A., Y., T. republika, 14.) R. N., rod. Y., t.č. na neznámom mieste, 15.) P. H., t.č. na neznámom mieste, 16.) V. F., t.č. na neznámom mieste, 17.) O. F., t.č. na neznámom mieste, 18.) M. H., t.č. na neznámom mieste, 19.) V. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XXX, 20.) M. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXXX/X, C. - A., T. republika, 21.) V. Y. A., t.č. na neznámom mieste, 23.) M. N., t.č. na neznámom mieste, 24.) S. N., rod. Y., t.č. na neznámom mieste, 25.) M. N., t.č. na neznámom mieste, 26.) F. N., rod. C., t.č. na neznámom mieste, 27.) M. N., t.č. na neznámom mieste, 28.) V. Y. A., t.č. na neznámom mieste, 29.) O. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. XXXX, C., T. republika, 30.) S. Y., t.č. na neznámom mieste, 31.) V. C. Y., t.č. na neznámom mieste, 32.) S. U., t.č. na neznámom mieste, 33.) M. N., t.č. na neznámom mieste, 34.) M. N., t.č. na neznámom mieste, 35.) O. N., t.č. na neznámom mieste, 36.) M. G., t.č. na neznámom mieste, 37.) M. S. W., t.č. na neznámom mieste, žalovaní v 1.) - 6.), 8.), 11.) - 12.), 14.) - 18.), 21.), 23.) - 28.), 30.) - 37.) rade zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom Búdková 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 5C/79/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 24. júna 2020, č.k. 7Co/38/2020-299, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaným v rade 1) -37) nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline ako súd odvolací potvrdil výrok II rozsudku Okresného súdu Čadca (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) zo dňa 15. novembra 2018 č.k. 5C/79/2015-224 v spojení s opravným uznesením č.k. 5C/79/2015-229 zo dňa 18. decembra 2018, ktorým bola zamietnutá žaloba o určenie vlastníckeho práva, ktorou sa žalobca domáhal proti žalovaným 1/-37/, aby súd určil, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností v katastrálnom území R., vytvorených geometrický plánom č. XX/XXXX Ing. L. B., B. F., č. XXX a to parcely:

- CKN XXXX/X - ttp o výmere 232 m²,
- CKN XXXX - ttp o výmere 606 m²,
- CKN XXXX/X, ttp o výmere 393m², vytvorených z parciel EKN XXXX/X, zapísanej na LV č. XXXX, EKN XXXX/X zapísanej na LV XXXX, EKN XXXX/X zapísanej na LV č. XXXX, EKN XXXX zapísanej na LV č. XXXX, EKN XXXX zapísanej na LV č. XXXX, k.ú. R.

a ďalej aby súd určil, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností na základe geometrického plánu č. XX/XXXX vyhotoveného Ing. L. B., B. F., č. XXX, a to parcely

- CKN XXXX/X - ttp o výmere 50 m²,
- CKN XXXX/X - zast. plochy a nádvoria o výmere 57 m²,
- CKN XXXX - ttp o výmere 206 m²,
- CKN XXXX/X- orná pôda o výmere 494 m², CKN XXXX/X- ttp o výmere 116 m², vytvorených z parciel EKN XXXX zapísanej na LV č. XXXX, EKN XXXX/X zapísanej na LV č. XXXX a EKN XXXX/X zapísanej na LV XXXX, k. ú. R..

2. Napadnutým rozsudkom odvolací súd ďalej potvrdil výrok III o trovách prvostupňového konania. (Výrok I rozsudku súdu prvej inštancie o zastavení konania voči žalovanému v 22./ rade nadobudol právoplatnosť nebol predmetom odvolacieho ani dovolacieho konania).

3. Žalobca tvrdil, že tieto nehnuteľnosti získal dedením po otcovi M. Y. na základe rozhodnutia o dedičstve zo dňa 15.7.1983, číslo konania 1D/638/83-14, osvedčenia o dedičstve zo dňa 20.7.2011 číslo konania 5D/240/2011-12 Dnot/180/2011, a tiež dedením po matke V. Y., rod. G. na základe osvedčenia o dedičstve zo dňa 17.3.2003, číslo konania D 363/02-39 Dnot 50/2002. Rodičia navrhovateľa tieto nehnuteľnosti získali už vo vydelenom stave kúpnopredajnou zmluvou zo dňa 15.10.1936 od svojich rodičov otca M. Y. A., matky I. Y. A., rod. Y. Títo boli zapísaní v pozemkovej knihe (pozn. ako spoluvlastníci), a nehnuteľnosti mali v prírode reálne vydelené na základe reálnej delby medzi pozemnoknižnými spoluvlastníkmi v dávnej minulosti. Poukazoval na rozhodnutie bývalého Najvyššieho súdu ČSR číslo 911/1932, uverejneného v Úradnej zbierke rozhodnutí bývalého Najvyššieho súdu ČSR podľa ktorého ak určití spoluvlastníci určité časti tejto nehnuteľnosti majú vo výlučnej držbe a užívaní, treba vidieť dohodu strán o delbe, prípadne o zámene týchto nehnuteľností nielen čo do držby, ale aj čo do vlastníckeho práva, takáto dohoda môže byť uzavretá aj mlčky. Ďalej tvrdil, že nehnuteľnosti užíva najmenej od roku 1983 (resp. od roku 1980 - podľa zápisnice o pojednávaní čl. 63) ako výlučný vlastník a chce s nimi disponovať. Na týchto nehnuteľnostiach sa sadilo, kosilo, pestovali sa zemiaky a zelenina, v súčasnosti sú tam zasadené stromy. Navrhovateľ má naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c) O.s.p. na určení vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam. Chce zosúladiť stav v katastri so stavom skutočným, s nehnuteľnosťami mieni ako výlučný vlastník disponovať.

4. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil z iných právnych dôvodov, a to pre nedostatok núteného spoločenstva podľa § 78 ods.1,2 CSP a pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie. Na základe toho sa nezaoberal vecnou stránkou žaloby, teda či došlo k tvrdenej reálnej delbe v dávnej minulosti (medzi akými subjektami, ktoré nehnuteľnosti a pod.).

5. Odvolací súd zistil, že žalobca označil žalovaných v 1.) - 6.), 8.), 11.) - 12.), 14.) - 18.), 21.), 23.) - 28.), 30.) - 37.) rade menom a priezviskom s dovetkom na neznámom mieste, vychádzajúc pri ich označení výlučne z výpisu LV. Žalobca k takémuto označeniu žalovaných nepredložil žiaden relevantný

dôkaz, že označené fyzické osoby sú existujúce a na neznámom mieste. Žalovaný v 10.) rade pred súdom prvej inštancie namietal, že označená žalovaná v 18.) rade nie je osoba na neznámom mieste, ale ide o matku žalovanej v 19.) rade. Na preukázanie tohto tvrdenia predložil rodný a úmrtný list na M. R., rod. H. Tak isto predložil rodné listy na M. H., M. H. a V. H., ktorí majú zhodných rodičov ako M. A. H., teda sa jedná o jej súrodencov. Na základe uvedeného by sa mohlo jednať o osoby označené ako žalovaní v 2.), 3.), 5.), 11.) a 18.) rade.

6. V bode 12 odôvodnenia napadnutého rozsudku konštatoval, že v záujme spriechodnenia procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a i obnovenia dostatočne hodnoverného spôsobu evidencie práv k nehnuteľnostiam, ktorý sa v tuzemských podmienkach vytratil prakticky v súvislosti s opustením intabulačného princípu a stratou niekdajšieho významu inštitútu pozemkovej knihy, bol okrem iného ustanovený zákonný mechanizmus nakladania pozemkového fondu: 1./ s pozemkami, ktorých vlastníč je známy, ale ktorého miesto trvalého pobytu alebo sídlo nie je známe (podľa článku I. § 8 ods. 1 písm. c/ zákona č. 180/1995 Z. z.) a 2./ pozemky, ktorých vlastníč nie je známy (podľa písm. d/ rovnakého ustanovenia). Pre obe takéto kategórie pozemkov zákon zaviedol i legislatívnu skratku „pozemky s nezisteným vlastníkom“ (článok I. § 13 a § 16 ods. 1 písm. b/ zákona č. 180/1995 Z. z.); pričom pri takýchto vlastníkoch (resp. pozemkoch), ako aj pri pozemkoch, ktorých vlastníctvo nie je evidované podľa predpisov o katastri nehnuteľností v súbore geodetických informácií a v súbore popisných informácií, alebo ak sa nepreukáže inak (článok I. § 16 ods. 1 písm. c/ zákona č. 180/1995 Z. z.) zákon priznáva na to určenej právnickej osobe (ktorou je práve pozemkový fond) oprávnenie na zastupovanie vlastníkov v konaniach pred súdmi a inými orgánmi verejnej správy (článok I. § 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z.).

7. Odvolací súd urobil zásadný právny záver, že táto právna konštrukcia spôsobovala udržateľnosť označenia pozemkového fondu za zástupcu presne označeného evidovaného vlastníka len u vlastníkov pozemkov spadajúcich do rámca definície z ustanovenia článku I. § 8 ods. 1 písm. c/ zákona č. 180/1995 Z. z., teda len u tých, o ktorých bolo nepochybné, že existovali (čo u fyzických osôb znamená, že ešte žili a u právnických osôb, že vznikli a dosiaľ nezanikli) a znakom ich neznámosti bola neznámost ich adresy alebo sídla. Takéto označenie ale naopak nemohlo prichádzať do úvahy u tých vlastníkov, ktorí neboli známi vôbec, spravidla preto, že pôvodný vlastníč už neexistoval a nebolo zrejme, kto bol jeho právnym nástupcom. Je totiž všeobecne známou skutočnosťou bez potreby dokazovania alebo tiež tzv. notoriety, že mŕtva fyzická osoba, ani už zaniknutá právnická osoba nemajú spôsobilosť mať práva a povinnosti, s nedostatkom takejto spôsobilosti išlo tak povediac ruka v ruku i nedostatok procesnej subjektivity. Ak takáto skutočnosť tu bola už v čase začatia konania, vadu spočívajúcu v snahe o zapojenie takéhoto subjektu do súdneho konania nešlo napraviť žiadnym spôsobom, ale pri postavení súdu pred takúto procesnú situáciu muselo dôjsť v časti dotknutej takouto vadou k zastaveniu konania. Riešením ako tento problém preklenúť sa javilo len druhové pomenovanie označenia účastníka majúceho byť zastúpeného Slovenským pozemkovým fondom v takomto prípade napríklad spôsobom „neznámy (resp. nezistený) vlastníč nehnuteľností..., zastúpený Slovenským pozemkovým fondom...“, alebo „neznámy (nezistený) právny nástupca ostatného pozemno-knižného vlastníka menom..., zastúpený Slovenským pozemkovým fondom,..." (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Cdo/11/2016, 8Cdo/31/2018).

8. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatoval, že žalobca relevantne nepreukázal, že ním označení žalovaní sú na neznámom mieste a v prípade žalovaných 23/M. N. a 24/S. N. bolo nutné ako žalované strany označiť ich právnych nástupcov, ako aj v prípade žalovaných v 2.), 3.), 5.), 11.) a 18.) rade. Na preukázanie skutočností, že ide o osobu na neznámom mieste, je nutné predložiť okrem LV ďalšie relevantné dôkazy ohľadne identifikovania predmetnej osoby, pátrať po ďalšom ich identifikačnom znaku.

9. Proti napadnutým výrokom rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) v zastúpení advokátom včas dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z § 420 písm. f) zák. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

10. Dovolateľ namietal, že v žalobe na strane žalovaných označil všetkých podielových spoluvlastníkov zapísaných v katastri nehnuteľností, ktorí boli zapísaní na LV po pozemkových úpravách v obci Zákopčie. Dovolateľ označil všetkých pozemnoknižných spoluvlastníkov, ktorí boli v čase podania žaloby zapísaní na LV s tými identifikačnými znakmi aké sa na LV pri jednotlivých spoluvlastníkoch nachádzali, a teda nemožno uvádzať nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaných. Pokiaľ bol na LV spoluvlastník bez identifikačných údajov, nebolo možné zistiť jeho pobyt, na základe čoho dovolateľ podľa § 34 ods. 3 veta druhá zák. č. 330/1991 Zb. označil v žalobe uvedeného spoluvlastníka zastúpeného Slovenským pozemkovým fondom. Dovolateľ mal za to, že ním označené subjekty na strane žalovaných sú označené správne a pokiaľ mal súd za to, že to tak nie je, mal ho postupom podľa § 43 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) vyzvať na odstránenie väd žaloby. Pokiaľ dovolateľ označil žalovaných v 1.) - 6.), 8.), 11.) - 12.), 14.) - 18.), 21.), 23.) - 28.), 30.) - 37.) rade menom, priezviskom a dovetkom na neznámom mieste, vychádzal z hodnoverných údajov uvedených na jednotlivých LV s tým, že LV sú verejnými listinami a údaje na nich uvedené sú správne a hodnoverné, pokiaľ nie je preukázaný opak. V danom prípade opak preukázaný nebol, i keď žalovaný v 10.) rade predložil spochybňujúce dôkazy, avšak aj odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že „na základe uvedeného by sa malo jednáť o osoby označené ako žalovaní v 2.), 3.), 5.), 11.) a 18.) rade.“ V zmysle uvedeného predložením spochybňujúcich dôkazov nebol preukázaný opak toho, čo je uvedené na LV č. XXXX, XXXX, XXXX pre kat. územie R..

11. Dovolateľ ďalej namietal postup odvolacieho súdu, keď tento urobil dopyt na Obecný úrad R., ktorý oznámil dátumy úmrtia u žalovaných v 24.) a 25.) rade, následne vytýčil pojednávanie bez toho, aby umožnil žalobcovi upraviť okruh žalovaných. Odvolací súd vo vzťahu k žalovaným v 24.) a 25.) rade neurobil jasno o tom či takéto osoby majú spôsobilosť byť účastníkmi konania. Pokiaľ mali súdy oboch inštancií zistené, že žalovaní v 24.) a 25.) rade sú mŕtvi, bolo nevyhnutné konanie v tejto časti podľa § 104 ods. 1 OSP zastaviť a poskytnúť žalobcovi možnosť, aby okruh účastníkov konania doplnil.

12. Vo vzťahu k žalovanému v 20.) rade dovolateľ uviedol, že súd prvej inštancie si nevyžiadal súhlas ostatných žalovaných so späťvzatím žaloby podľa § 146 ods. 2 CSP, pričom odvolací súd v napadnutom rozhodnutí mylne uviedol, že žalovaní súhlas udelili. Bolo teda predčasné uvádzať, že na strane žalovaných vo vzťahu k parcele CKN 2946/2 ide o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie.

13. Dovolateľ ďalej namietal, že odvolací súd na odvolanie žalobcu nereagoval ústavne konformným spôsobom, keď sa nezaoberal jednotlivými námietkami uvedenými v odvolaní. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je nepresvedčivé a nedostatočné zakladajúce odňatie možnosti účastníka konania na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu sp.zn. III. ÚS 131/2010.

14. Dovolateľ navrhol aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a súčasne, aby priznal dovolateľovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

15. Žalovaní 1/ -37/ sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

17. V danom prípade žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f) CSP. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci

procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

18. Dovolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 15.04.2019, sp.zn. 8Cdo/31/2018, z ktorého vyberá nasledovné:

„55. Dovolací súd súčasne dodáva, že hoci spôsobilosť „neznámeho“, resp. „nezisteného“ vlastníka byť účastníkom konania je aj pri jeho označení (druhovým pomenovaním) ako: „neznámy (nezistený) právny nástupca ostatného pozemkovoknižného vlastníka menom ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom“ prinajmenšom diskutabilná, keďže nie je preukázané, či vôbec nejaký právny nástupca pôvodného vlastníka existuje, t. j. či je ňou označená existujúca fyzická osoba, zákonodarca mu priznal právnu subjektivitu vytvorením osobitného subjektu „neznámeho“, resp. „nezisteného vlastníka“, ktorý je vybavený procesnoprávnou subjektivitou, a preto sa bolo potrebné prikloniť k potrebe žalobu prejednať vecne a meritórne rozhodnúť.“

56. Potreba zavedenia tohto inštitútu vyplynula najmä zo skutočnosti, že v evidencii vlastníctva nehnuteľností je zapísaných tisíce fyzických osôb, o ktorých možno s istotou tvrdiť, že už nežijú, resp. nie je známe a zistiteľné miesto ich trvalého pobytu, čo spôsobuje problémy pri nakladaní s takýmito nehnuteľnosťami. Zákonodarca preto vytvoril značne neštandardný subjekt „neznámeho“, resp. „nezisteného“ vlastníka, aby takýto subjekt, zo zákona zastúpený Slovenským pozemkovým fondom, mohol byť sporovou stranou v sporoch vyplývajúcich z vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Tento inštitút je opodstatnený predovšetkým vtedy, keď je v evidencii nehnuteľností zapísaný neznámy, resp. nezistený vlastník a je potrebné usporiadať vlastnícke vzťahy k predmetným nehnuteľnostiam.

57. Zo záveru, že tento subjekt má procesnoprávnu subjektivitu, nemožno automaticky vyvodiť, že je v spore aj (v danom prípade pasívne) vecne legitimovaný. Ako už bolo uvedené vyššie, záujmom a úmyslom zákonodarcu bolo iba spriechodnenie procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a i obnovenia hodnoverného spôsobu evidencie práv k nehnuteľnostiam, ktorý sa vytratil v tuzemských podmienkach prakticky okamžite v súvislosti s opustením intabulačného princípu a strate niekdajšieho významu inštitútu pozemkovej knihy krátko po II. svetovej vojne. Potreba zavedenia osobitného subjektu „neznámych“, resp. „nezistených“ vlastníkov vyplynula z potreby v procese usporiadania pozemkového vlastníctva zaviesť čo najefektívnejšie postupy a pravidlá pri usporiadaní pozemkového vlastníctva s ohľadom na poskytnutie rovnakej ochrany vlastníckeho práva všetkým vlastníkom a zákonmi zavedený subjekt „neznámych“, resp. „nezistených“ vlastníkov bol následne využívaný v ďalších súvisiacich právnych predpisoch za účelom zefektívnenia riešenia vlastníckych vzťahov k pozemkom, resp. nakladania s pozemkami. Cieľom zavedenia špecifického subjektu - „nezisteného“, resp. „neznámeho“ vlastníka bolo napomôcť pri evidencii a usporiadaní vlastníckych vzťahov, a to aj v súdnych konaniach, pričom nakladanie s pozemkami nezistených vlastníkov a zastupovanie nezistených vlastníkov pred súdmi a inými orgánmi zveril zákon výslovne Slovenskému pozemkovému fondu a Lesom SR, š. p. Týmto špeciálnymi predpismi je tak zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov nezistených vlastníkov, a to aj v konaniach pred súdom, aby sa mohol uskutočniť proces, ktorý sa priamo týka práv a oprávnených záujmov neznámych vlastníkov (aby táto osobitná skupina osôb neutrpela ujmu na svojich právach). Slovenský pozemkový fond pri vykonávaní činností zverených mu osobitnými predpismi postupuje vždy vo verejnom záujme a teda aj ustanovenia, vymedzujúce rozsah oprávnenia Slovenského pozemkového fondu konať v prípade pozemkov s neznámym vlastníkom, je potrebné vykladať s prihliadnutím na verejný záujem, ktorým nepochybne je spravodlivé usporiadanie pozemkového vlastníctva a poskytnutie rovnakej ochrany vlastníckeho práva všetkým vlastníkom pozemkov.“

19. Na základe judikatúry NSSR sp.zn. 8Cdo/31/2018 dovolací súd konštatuje, že pojem „nezistený vlastník“ je právna fikcia osoby, ktorej bola zákonom priznaná procesnoprávna subjektivita. D. Procesnoprávna subjektivita je priznaná aj fyzickým osobám (nezisteným vlastníkom) u ktorých možno vzhľadom na dátum ich narodenia logicky predpokladať, že už nežijú (ich spôsobilosť mať práva a povinnosti zanikla). Zákon vytvorením fikcie ich pretransformoval do samostatného procesnoprávneho subjektu (nezisteného vlastníka) pri ktorom sa naďalej uvádza meno a priezvisko. Právna úprava vychádza z princípu, že procesnoprávna subjektivita je širšia ako hmotnoprávna, keďže podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Fikcia nezisteného vlastníka umožňuje procesnoprávne zabezpečiť identitu vlastníckeho vzťahu

ku konkrétnej nehnuteľnosti a zachovať veľkosť spoluvlastníckych podielov zapísaných v katastri nehnuteľností. Súčasne umožňuje zabezpečovať procesnoprávnu existenciu nezisteného vlastníka ako subjektu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností.

20. Podľa § 16 ods. 1, písm. b) zák. č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkov Fond nakladá podľa tohto zákona a podľa osobitných predpisov 30) s pozemkami s nezisteným vlastníkom.

21. Podľa § 16 ods. 2 zák. č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkov ak je potrebné, Fond v konaní pred súdom alebo pred orgánmi verejnej správy zastupuje vlastníkov pozemkov uvedených v odseku 1 písm. b) a c); obdobne postupuje správca.

22. Právny vzťah zákonného zastúpenia nezisteného vlastníka fondom vyžaduje procesnú subjektivitu u zástupcu i zastúpeného. I z toho dôvodu vidieť nevyhnutnosť fikcie procesnej subjektivity nezisteného vlastníka.

23. Identita nezisteného vlastníka ako účastníka konania sa odvíja od jeho zápisu v katastri nehnuteľností. Pri označení nezisteného vlastníka ako účastníka konania je nevyhnutné vychádzať zo zápisu jeho označenia na LV v katastri nehnuteľností. Zákon presnú formu nepredpisuje. Obligatónym údajom je nezistený vlastník a jeho zastúpenie fondom. Fond pri zastupovaní nezisteného vlastníka musí postupovať s odbornou starostlivosťou.

24. Z obsahu súdneho spisu mal dovolací súd preukázať, že v prípade osôb označených v žalobe za žalovaných v 1.) - 6.), 8.), 11.) - 12.), 14.) - 18.), 21.), 23.) - 28.), 30.) - 37.) rade ide o nezistených vlastníkov na ktorých sa vzťahuje fikcia procesnoprávnej subjektivity.

25. Fikcia subjektivity nezisteného vlastníka trvá iba do okamihu, kedy nezisteného vlastníka možno na základe vykonaných dôkazov (spravidla rodné listy a úmrtne listy prípadne ďalšie verejné listiny) jednoznačne identifikovať a konštatovať zistenie jeho subjektivity ako fyzickej osoby. V tom prípade dochádza k zmene právneho subjektu počas konania.

26. V danom prípade odvolací súd zistil, že žalovaný 24.) nezistený vlastník M. N. (ž. S. r. Y.) je fyzická osoba M. N. nar. XX.XX.XXXX, zomrelý XX.XX.XXXX a žalovaná 25.) nezistená vlastníčka S. N. (r. Y.) je fyzická osoba nar. XX.XX.XXXX, zomrelá XX.XX.XXXX, pričom ich právnymi nástupcami je 6 detí identifikovaných v oznámení údajov z matriky Obcou R. listom zo dňa 19.05.2020 (čl.271) Krajskému súdu v Žiline, ktoré bolo ako dôkaz vykonané na pojednávaní dovolacieho súdu dňa 24.6.2020 (čl. 294). Právny zástupca žalobcu označenie žalovaných nezistených vlastníkov 24) a 25) na pojednávaní pred odvolacím súdom neupravil. Dovolací súd konštatuje, že právny zástupca žalobcu bol prítomný na pojednávaní pred odvolacím súdom, kde odvolací súd zopakoval vykonávanie dôkazov podľa § 384 ods.1 CSP. Mal teda možnosť uplatniť zmenu označenia žalovaných 24) a 25).

27. Podľa § 78 ods. 1, 2 CSP, nútené spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu. Súd žalobu zamietne, ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov podľa odseku 1.

28. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že ak nie je splnená podmienka účasti čo i len jedného z účastníkov núteného spoločenstva, súd žalobu zamietne. V danom prípade odvolací súd správne zistil nedostatok núteného spoločenstva na strane žalovaného, a preto dôvodne žalobu zamietol.

29. Obiter dictum. V danom prípade je zjavný aj nedostatok aktívnej legitimácie na strane žalobcu. K reálnej delbe, ktorá je tvrdeným titulom nadobudnutia pozemkov malo podľa žalobcu dôjsť v roku 1936, ešte počas života jeho právnych predchodcov. Vzhľadom na to, že právna skutočnosť nadobudnutia vlastníckeho práva nastala za života právnych predchodcov žalobcu bolo potrebné uvedený nárok uplatniť žalobou o určenie, že vec patrí do dedičstva po právnych predchodcoch žalobcu. S tým súvisí

následne aj otázka aktívnej legitímácie, kde aktívne legitimovaní sú dedičia v postavení núteného procesného spoločenstva.

30. Dovolací súd poukazuje na prejudikatúru najvyššieho súdu uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo/90/2019 zo dňa 28.09.2021 body 22-23, ktorá sa týkala skutkovo obdobného prípadu v kat. úz. Zákopčie, uplatnenia určovacej žaloby dedičom vlastníka nehnuteľnosti namiesto žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva.

· 22. Už v uznesení zo 16. decembra 2010 sp. zn. 3Cdo/154/2010 publikovanom aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 3/2011 najvyšší súd sformuloval záver, podľa ktorého v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. V citovanom uznesení sa ďalej uvádza, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie, vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrďuje sa rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci.

· 23. Najvyšší súd v ďalšom svojom uznesení a to z 31. januára 2011 sp. zn. 4Cdo/267/2009 v závere odôvodnenia konštatoval, že je potrebné, aby žaloba zodpovedala platnej právnej úprave, ktorá vychádza z princípu úradnej ingerencie pri nadobudnutí dedičstva. Táto ingerencia znamená, že dedičstvo po každom poručiteľovi musí byť súdom prejednané a musí byť o ňom rozhodnuté. I keď dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, až po skončení dedičského konania sa stane zrejším, kto v skutočnosti dedičstvo nadobudol. V prípade smrti účastníka domáhajúceho sa určenia svojho vlastníckeho, resp. spoluvlastníckeho práva a pokračovaní v konaní s jeho dedičmi, môže byť predmetom konania len určenie, že zomrelý bol v čase smrti vlastníkom, resp. spoluvlastníkom označenej veci.

31. Dovolací senát súčasne poukazuje na predchádzajúce rozhodnutie vo veci 7Cdo/245/2021 zo dňa 29.09.2021 bod 17, podľa ktorého 17. „Zamietnutie žaloby o určenie vlastníckeho práva vydržaním netvorí prekážku res iudicata pre prípadnú následnú žalobu o určenie, že vydržaná vec patrí do dedičstva, ktorú môžu podať aktívne legitimovaní dedičia“.

32. Najvyšší súd v zmysle vyššie uvedeného odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c) CSP (v časti, v ktorej namietala existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP).

33. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalovaného na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP)

34. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.